

Ministerstvo kultury

Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Telefon: 257 085 111
Fax: 224 318 155
E-mail: epodatelna@mkcr.cz

Vážený pan
Bc. Jakub Michálek
místopředseda
Česká pirátská strana
U Botiče 1390/3
140 00 Praha 4

Váš dopis značky
RP 5/20113

Naše značka
MK 19161/2013 OAP

Vyřizuje/linka
Dubovan Michal Mgr. / 344

V Praze dne:
23. května 2013

Vážený pane místopředsedo,

Ministerstvo kultury (dále jen „Ministerstvo“) obdrželo dne 28. března 2013 Váš *Podnět k dohledu nad kolektivními správci*, týkající se vybírání autorských odměn za nezastupované autory. Následně požádalo o vyjádření oba Vámi zmiňované kolektivní správce.

Kolektivní správce OSA ve svém vyjádření uvedl mj., že na rozdíl od jiných případů tzv. rozšířené kolektivní správy, v případě provozování rozhlasového a televizního vysílání dle § 23 zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), v platném znění (dále jen „AZ“) nemohou příslušní nositelé práv vyloučit účinky rozšířené kolektivní správy. Dále upozornil na to, že i v případě, kdyby nositel práv skutečně vyloučil účinky rozšířené kolektivní správy pro § 23 AZ, byl by tento právní úkon posouzen jako absolutně neplatný pro rozpor se zákonem, a to v souladu s § 39 občanského zákoníku. K otázce vzniku povinnosti mít souhlas k užití chráněných děl OSA zopakoval zásadu tzv. potenciální recepce a doplnil, že s ohledem na současný stav techniky umožňující šíření rozhlasového či televizního vysílání pomocí digitálního vysílání či internetu nezáleží ani na charakteru přístroje způsobilého k provozování. V závěru svého vyjádření OSA poukázal na skutečnost, že licence udělená vysílatelem JAMENDO SA ve Vámi uváděném případě přísluší osobě odlišné od provozovatele. Uzavřel, že Česká pirátská strana svůj podnět opírá o nesprávný výklad zákona a navrhl, aby Ministerstvo posoudilo podnět jako neodůvodněný.

Kolektivní správce INTERGRAM ve svém vyjádření rovněž poukázal na ustanovení § 101 odst. 9 in fine AZ, dle kterého nositel práv nemůže vyloučit účinky hromadné licence podle písm. d), tj. v případě provozování rozhlasového a televizního vysílání určitého druhu děl, uměleckých výkonů, zvukových záznamů nebo zvukově obrazových záznamů. Dále uvedl, že do dnešního dne žádný nositel práva účinky smlouvy na svou osobu vůči společnosti INTERGRAM nevyloučil.

S přihlédnutím ke shora uvedeným vyjádřením posoudilo Ministerstvo předložený podnět následovně. Daný případ výkonu kolektivní správy je třeba z hlediska AZ vnímat ve třech vzájemně souvisejících rovinách:

- otázka sdělování veřejnosti a související provozování zařízení umožňujícího nebo zajišťujícího takové sdělování;
- způsob užití předmětů ochrany;
- režim kolektivní správy.

Výkladem pojmu sdělování veřejnosti podle článku 3 směrnice 2001/29/ES jakožto autonomního pojmu evropského práva (viz bod 31 a násl. rozsudku C-306/05) se Soudní dvůr EU zabýval v rozsudcích C-135/10 a C-162/10 a dospěl k závěru o nutnosti individuálního posuzování ve světle následujících kritérií:

- 1) nevyhnutelná úloha uživatele (provozovatele) – zda svým přičiněním, při plné znalosti důsledků svého jednání, zprostředkuje zákazníkům (hostům, pacientům atd.) přístup k vysílání obsahujícímu chráněná díla, přičemž bez takového zprostředkování by tyto osoby v zásadě nemohly vysílané dílo sledovat, přestože by se nacházely v oblasti, kde lze dané vysílání zachytit;
- 2) výraz „veřejnost“ tak, jak je používán v unijním právu v souvislosti se sdělováním díla, se týká blíže neurčeného okruhu potenciálních posluchačů s tím, že jde o dosti vysoký počet osob. Relevantní je nejen skutečnost, kolik osob má přístup k témuž dílu současně, ale záleží i na tom, kolik z nich má přístup k dílu postupně; veřejnost by přitom měla být tím či oním způsobem vůči tomuto sdělování vnímavá a nikoli jím pouze náhodně „zasazena“;
- 3) relevantní je rovněž případná výdělečná povaha sdělování veřejnosti, tzn., zda zprostředkování přístupu lze považovat za poskytnutí dodatečné služby s cílem dosažení určitého prospěchu (zvýšení návštěvnosti, úrovně zařízení, ceny služeb apod.).

V tomto kontextu je dle názoru Ministerstva nutné nahlížet na otázku, zda dochází, nebo nedochází v konkrétním případě ke sdělování veřejnosti ve smyslu § 18 AZ.

Z podání a jeho příloh, jakož i z vyjádření kolektivních správců, zejména OSA, vyplývá, že způsobem užití, o který se v případě čajovny Shangri-la jedná, je provozování rozhlasového a televizního vysílání podle § 23 AZ. V prostředí internetu je nutno tento způsob užití odlišovat zejména od zpřístupňování díla veřejnosti na vyžádání (*on-demand*, ve smyslu § 18 odst. 2 AZ). Pojem vysílání podle § 21 AZ zahrnuje zpřístupňování díla rozhlasem, televizí a jakýmkoli jinými prostředky sloužícími k šíření zvuků nebo obrazů a zvuků nebo jejich vyjádření, tj. pod obsah tohoto pojmu spadají i zpřístupňování děl literárních, jiných děl uměleckých a děl vědeckých formou počítačových či jiných sítí (srov. Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 250).

Užití díla způsobem podle § 23 AZ vylučuje v podnětu navrhovanou aplikaci § 18 odst. 3 AZ (cit.): „Pouhým provozováním zařízení umožňujícího sdělování veřejnosti rovněž není provozování rozhlasového či televizního vysílání ve smyslu § 23. Provozovatel vysílání je totiž odpovědný za emisi aktu sdělování veřejnosti (a to bez ohledu na to, zda k spuštění rozhlasového či televizního přijímače dochází přímo osobou provozovatele či jinou osobou na provozovatelovu odpovědnost). Z tohoto důvodu se nemůže jednat o osobu míněnou komentovaným ustanovením.“ (Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2007, s. 229)

Ministerstvo se konečně zabývalo i otázkou příslušného režimu kolektivní správy a oprávněností požadavků kolektivních správců stran uzavření licenční smlouvy.

Je sice pravdou, že právo na provozování rozhlasového a televizního vysílání není uvedeno ve výčtu § 96 odst. 1 AZ, nicméně dovětek § 101 odst. 9 téhož zákona týkající se tzv. rozšířené kolektivní správy znamená, že autor nemůže platně vyloučit účinky hromadné smlouvy v případě práva na provozování rozhlasového a televizního vysílání. To potvrzuje i nauka, když uvádí (cit.): „Zde potom pro nositele práv účinky režimu práv povinně kolektivně spravovaných a režimu tzv. rozšířené kolektivní správy víceméně splývají.“ (tamtéž s. 829, shodně k tomu viz Důvodová zpráva k zákonu č. 121/2000 Sb., autorský zákon. Zvláštní část. § 95 - § 104). Rozsah aplikace ustanovení § 101 odst. 9 in fine lze tedy dle názoru Ministerstva s ohledem na další relevantní ustanovení AZ, konkrétně § 107 AZ, vyjádřit následovně:

- 1) pokud jde o státní občany ČR, ti nemohou vyloučit účinky hromadné smlouvy s ohledem na § 101 odst. 9 in fine a na skutečnost, že čeští kolektivní správci mají pro dané předměty ochrany oprávnění k výkonu kolektivní správy práva podle § 23 (§ 107 odst. 1 AZ);
- 2) v případě občanů – nositelů práv z členských států Bernské unie, popř. členských států jiné příslušné mezinárodní smlouvy, se uplatní režim národního zacházení, tj. platí, co je uvedeno ad 1. (§ 107 odst. 2 AZ);
- 3) na díla občanů států, které nejsou členskými státy Bernské unie ani smluvními stranami jiné příslušné mezinárodní smlouvy a jejichž díla nebyla v ČR zveřejněna poprvé, resp. na ty autory, kteří nemají v ČR bydliště, se AZ bez zaručení vzájemnosti nevztahuje vůbec, tj. ani ustanovení o rozšířené kolektivní správě práv.

Uživatel tedy teoreticky nemusí uzavřít licenční smlouvu tehdy, pokud bude užívat pouze díla uvedená ad 3) nebo díla v ČR volná, což je v případě užití podle § 23 AZ prakticky vyloučeno. To byl také důvod původně navrhované změny AZ (přesunutí práva podle § 23 z režimu tzv. rozšířené kolektivní správy práv do režimu povinné kolektivní správy práv). Tento návrh změny AZ není předmětem vládního návrhu novely AZ, který je aktuálně projednáván Parlamentu ČR (sněmovní tisk 1002).

Na základě výše uvedeného lze shrnout, že postup kolektivního správce ve Vámi uvedeném případě nelze považovat za porušení povinností stanovených AZ. Jinou otázkou je posouzení oprávněnosti nároku kolektivního správce a celkové důkazní situace včetně souladu s dobrými mravy a zásadami poctivého obchodního styku, které však může provést pouze nezávislý soud.

Ministerstvo se proto rozhodlo nezahajovat řízení o porušení povinnosti při výkonu kolektivní správy podle § 103, resp. § 99 AZ.

JUDr. Pavel Zeman
ředitel odboru autorského práva